שבה הגמרא ומקשה: **וְלִיפְרֵכֵיהּ** – עדיין ניתן לפדותו בדמים, **דְּתַנְיָא** במסכת מעשר שני (פ"ג מ"י), **הַלָּקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מַטְמָא יְפֵה**, דהיינו, אם פדה אדם פירות מעשר שני חוץ לירושלים, והעלה הדמים לירושלים וקנה בהם דברי מאכל, ונטמאו אותם המאכלים, רשאי הוא לפדותם בדמים, ולקנות תמורתם דברי מאכל אחרים, ואם כן מדוע סוברת משנתינו שיש לגנוז את פירות המעשר.

מתרצת הגמרא: משנתינו סוברת **כְּשִׁיטַת רַבִּי יְהוּדָה**, **דְּאָמַר** (שם) שהלקוח בכסף מעשר שני שנטמא **יִקָּבֵר**, ואי אפשר לפדותו בדמים, מאחר ואין הקדושה שבו חזקה כדי להתפיסה בדמי הפדיון, ונמצא שאי אפשר לא לאוכלו ולא לפדותו, ועל כן יש לגנוזו בקבורה.

שבה הגמרא ומקשה: **אִי הָכִי** שמשנתינו עוסקת בפירות הלקוחים בכסף מעשר שני בירושלים שנטמאו, ולכך נאמר במשנה שדינם בגניזה, **מַאי אִירְיָא** – מדוע נקט התנא דין זה דווקא בפירות מעשר שני של **עִיר הַנִּדַּחַת**, **אֲפִילּוּ דְּעָלְמָא נַמֵּי** – הרי אף בסתם פירות הדין כן, שאם קנה דבר מאכל בירושלים מכסף מעשר שני, ונטמא אותו דבר מאכל, אין לו תקנה אלא בגניזה.

ומחמת קושיא זו חוזרת בה הגמרא ממה שהעמידה את דברי המשנה במעשר שני שנטמא ומבארת: **אֶלָּא לְעוֹלָם** יש לפרש את דברי המשנה **בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי טָהוֹר** שהעלוהו לירושלים ואחר כך הודחה העיר שממנה הובאו פירות המעשר, ונאספו הפירות בהנאה עם שאר ממון העיר, ולפיכך צריך לגנזם, **וּכְגוֹן דְּנָפְלוּ מְחִיצוֹת** – ומדובר באופן שנפלו חומות העיר ירושלים לאחר שנכנס המעשר לתוכה, ולכך אין אומרים שקלטו אותם מחיצות העיר לענין שלא ייאספו בכלל ממון עיר הנדחת. **וְכִדְרָבָא** – וכדינו של רבא, **דְּאָמַר רָבָא**, **מְחִיצָה לֶאֱכוֹל דְּאוֹרַיְיתָא**, כלומר, מן התורה מצווים אנו לאכול מעשר שני לפנים מן החומה, אבל מחיצה **לְקִלּוּט דְּרַבָּנָן** – דין זה שמעשר שני שנכנס לתוך המחיצות נקלט על ידם ואסור להוציאו ולפדותו, וכמו כן אין חלים עליו מעתה דיני עיר הנדחת אם הודחה העיר שממנה בא, אינו אלא מדברי חכמים, **וְכִי גָּזְרוּ רַבָּנָן כִּי אִתַּנְהוּ לִמְחִיצָה**, **כִּי לֵיתַנְהוּ לִמְחִיצָה לֹא** – ומה שגזרו חכמים דין קליטת מחיצות זהו רק באופן שחומות העיר עומדות במקומן, אבל כאשר נפלו החומות לא גזרו, ואין הן קולטות את פירות המעשר, ורשאי הבעלים להוציאם מירושלים ולפדותם, ואם של עיר הנדחת הן חלה עליהם חובת גניזה. ולפיכך נאמר במשנה שפירות מעשר שני של עיר הנדחת יגנזו.

שנינו במשנה: **כָּתְבֵי הַקֹּדֶשׁ יִגָּנְזוּ**. הגמרא מבארת שהמשנה אינה כשיטת רבי אליעזר: **מַתְנִיתִין** – משנתינו הסוברת שכתבי הקודש של עיר הנדחת יגנזו, כלומר, שאף כשיש בעיר כתבי קודש אין זה מציל את העיר משריפה, אלא יש לגנוז את כתבי הקודש ולשרוף את שאר ממון העיר, הרי זה **דְּלֹא כְּשִׁיטַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר**, **דְּתַנְיָא** בברייתא, **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר**, **כָּל עִיר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אֲפִילּוּ מְזוּזָה אַחַת**, **אֵינָהּ נַעֲשֵׂית לְעִיר הַנִּדַּחַת**, שֶׁהרי נֶאֱמַר בתורה לגבי עיר הנדחת (דברים יג יז) **'וְשָׂרַפְתָּ בָאֵשׁ אֶת הָעִיר וְאֶת כָּל שְׁלָלָהּ כָּלִיל'**, שיש לשרוף את כל ממון העיר, **וְהֵיכָא דְּאִיכָּא מְזוּזָה לֹא אֶפְשָׁר** – ובאופן שיש בעיר מזוזה אי אפשר לעשות כן, משום **דִּכְתִיב** לגבי כילוי עבודה זרה (שם יב ג-ד) **'וּפְסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תְּגַדְּעוּן וְאִבַּדְתֶּם אֶת שְׁמָם מִן הַמָּקוֹם הַהוּא**, **לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן לַה' אֱלֹהֵיכֶם'**, דהיינו, שיש איסור מן התורה לאבד את כתבי הקודש שיש בהם שם שמים, ולפיכך אסור לשרוף מזוזה של עיר הנדחת שיש בה כמה אזכרות, ומאחר ואי אפשר לקיים בעיר זו את ציווי המקרא ככתבו, אינה נעשית כלל לעיר הנדחת.

שנינו במשנה: **רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְכוּ'**, **'וְהָיְתָה תֵּל עוֹלָם'** לא תעשה גינות ופרדסים, דברי רבי יוסי הגלילי, רבי עקיבא אומר 'לא תִּבָּנֶה עוֹד', לכמות שהיתה אינה נבנית, אבל נעשית היא גינות ופרדסים. הגמרא מבררת במה נחלקו רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא: **לֵימָא** – לכאורה יש לומר, שרבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא **בְּדִבְרֵיהּ** של **רַבִּי אֶבְיָן אָמַר רַבִּי אֵילְעָא** נחלקו, **דְּאָמַר רַבִּי אֶבְיָן אָמַר רַבִּי אֵילְעָא**, **כָּל מָקוֹם שֶׁאָתָה מוֹצֵא כְּלָל בְּמִצְוות עֲשֵׂה וּפְרָט בְּאִיסּוּר לֹא תַעֲשֶׂה**, **אֵין דָּנִין אוֹתוֹ בְּכְלָל וּפְרָט**. כלומר, ישנן שלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן, ואחת מהן היא מדת 'כלל ופרט'. דהיינו, כאשר התורה אומרת מתחילה דבר הכולל כמה ענינים יחדיו, ולאחר מכן חוזרת ואומרת את פרטי הדבר, אנו דורשים ש'אין בכלל אלא מה שבפרט', והיינו שהפרט בא למעט את הכלל שאינו כולל הכל, אלא רק מה שבתוך הפרט. ועל כך אמר רבי אבין, שמדה זו נאמרה רק באופן שגם הכלל וגם הפרט הם במצוות עשה או באיסור לא תעשה, אבל באופן שהכלל הוא במצוות עשה והפרט באיסור לא תעשה, כגון במצות החרמת עיר הנדחת, שכללה התורה תחילה במצות עשה 'וְהָיְתָה תֵּל עוֹלָם', שמשמעות כלל זה הוא שיש להשאיר את העיר חריבה לעולם מכל וכל, ולאחר מכן פרטה התורה באיסור לא תעשה 'לֹא תִבָּנֶה עוֹד', שמשמעות פרט זה הוא שאסור רק לבנותה בבנין בתים, אך אין משמעותו אף לענין נטיעת גינות ופרדסים, אין אומרים בזה שהפרט בא למעט מן הכלל, אלא יש לדרוש כל אחד בפני עצמו, שהכלל 'וְהָיְתָה תֵּל עוֹלָם' מלמד שאסור לעשות בה מאומה, ואף לא גינות ופרדסים, והעובר על כך ביטל מצות עשה מן התורה, ואילו הפרט 'לֹא תִבָּנֶה עוֹד' בא להוסיף שיש בבניית בתים אף איסור 'לא תעשה'.

ונמצא, שיש לתלות בכך את מחלוקתם של רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא, **דְּמַר אִית לֵיהּ דְּרַבִּי אֶבְיָן** – רבי יוסי הגלילי סובר כרבי אבין, שאין הפרט בא למעט כאן את הכלל, ולפיכך יש לאסור אף נטיעת גינות ופרדסים, **וּמַר לֵית לֵיהּ דְּרַבִּי אֶבְיָן** – ורבי עקיבא אינו סובר כרבי אבין, אלא סובר שיש לדון בזה כמו בכל כלל ופרט שהפרט ממעט את הכלל, שגילתה התורה באומרה 'לֹא תִבָּנֶה עוֹד' שלא אסרה אלא בניית בנינים, ולא נטיעת גינות ופרדסים.

דוחה הגמרא: **לֹא** – אין הכרח לתלות את מחלוקתם בדינו של רבי אבין, אלא יתכן **דְּכוּלֵּי עָלְמָא אִית לְהוּ דְּרַבִּי אֶבְיָן** – שהכל סוברים כרבי אבין שבאופן כזה אין הפרט ממעט את הכלל, **וְהָכָא בְּהָא קָמִיפְּלְגִי** – ונכון הם נחלקו בענין אחר, כיצד יש לבאר את דברי המקרא לא תִּבָּנֶה 'עוֹד' **וּמַר סָבַר** – רבי יוסי הגלילי סובר שתיבת 'עוֹד' **לְגַמְרֵי מַשְׁמַע** – משמעותה היא שאין לבנות העיר לעולם מכל וכל, ואף לא ליטע בה גינות ופרדסים, **וּמַר סָבַר** – ורבי עקיבא סובר, שתיבת 'עוֹד' משמעותה היא **שֶׁלְּכַמָּה שֶׁהָיְתָה אֵינָהּ נִבְנֵית**, דהיינו, שאין לבנות בעיר בנינים כבתחילה, **אֲבָל נַעֲשֵׂית הִיא גַּנּוֹת וּפַרְדֵּסִים**.

הגמרא מביאה ברייתא המבארת את דינם של האילנות שבעיר הנדחת: **תָּנוּ רַבָּנָן**, **הָיוּ בָּהּ** בעיר הנדחת **אִילָנוֹת הַתְּלוּשִׁין** מן הקרקע, הרי הם **אֲסוּרִין** בכלל שאר ממון העיר. אבל אם היו בה אילנות **הַמְחוּבָּרִין** לקרקע, הרי הן **מוּתָּרִין**. אמנם אילנות **שֶׁל עִיר אַחֶרֶת** האסורה בהנאה, **בֵּין** אם הם **תְּלוּשִׁין** מן הקרקע **וּבֵין** אם הם **מְחוּבָּרִין** לקרקע, הרי זה **אָסוּר** בהנאה יחד עם ממון העיר.

מבררת הגמרא: **מַאי** – מי זו **הָעִיר הָאֲחֶרֶת** האסורה בהנאה מכל וכל. **אָמַר רַב חִסְדָּא**, הכוונה בזה לעיר **יְרִיחוֹ**, **שֶׁהחֲרִימָהּ יְהוֹשֻׁעַ**, **דִּכְתִיב** (יהושע ו יז) **'וְהָיְתָה הָעִיר חֵרֶם הִיא וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ לַה'**, ומריבוי הכתוב 'וכל אשר בה' יש ללמוד שאפילו אילנות המחוברים לקרקע נאסרו בהנאה.

הגמרא מבארת דין נוסף לגבי העיר יריחו: נאמר בכתוב (שם ו כו) **'וַיַּשְׁבַּע יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת הַהִיא לֵאמֹר**, **אָרוּר הָאִישׁ לִפְנֵי ה' אֲשֶׁר יָקוּם וּבָנָה אֶת הָעִיר הַזֹּאת אֶת יְרִיחוֹ**, **בִּבְכֹרוֹ יְיַסְּדֶנָּה וּבִצְעִירוֹ יַצִּיב דְּלָתֶיהָ'**. דהיינו, לאחר שכבשו ישראל את העיר יריחו ושרפוה, השביע יהושע את בני ישראל שלא יבנוה לעולם, וקילל את הבונה אותה שבתחילת עבודתו בשעת הצבת היסודות ימות בנו בכורו, ובסיום העבודה בשעת העמדת הדלתות ימות בנו הצעיר.

תַּנְיָא בברייתא, בכלל איסורו של יהושע היה, **שלֹּא** לבנות את העיר **יְרִיחוֹ** עצמה, אף אם משנים את שמה וקוראים לה **עַל שֵׁם עִיר אַחֶרֶת**, **וְכֵן לֹא** לבנות **עִיר אַחֶרֶת** ולקרוא את שמה **עַל שֵׁם** העיר **יְרִיחוֹ**. ומנין לומדים זאת, **דִּכְתִיב** (מלכים א' טז לד) **'בִּימָיו בָּנָה חִיאֵל**

המשך בעמוד רמב

בֵּית הָאֵלִי אֶת יֵרִיחוֹ בְּאַבִירָם בְּכוֹרוֹ יִסְדָּהּ וּבְשָׁגוּב צְעִירוֹ הִצִּיב דְּלָתֶיהָ כְּדָבָר ה' אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן'. כלומר, בימיו של אחאב, אשר בו עוסק המקרא מקודם לכן, בנה אדם בשם חיאל בית האלי את יריחו, ונענש בכך שמת בנו בכורו בייסוד העיר, ובנו הצעיר מת בהצבת דלתותיה, כפי שקילל יהושע. ומאחר וחיאל לא בנה את העיר יריחו עצמה אלא עיר אחרת שקרא את שמה יריחו, ואף על פי כן מתו בניו, יש ללמוד שאף על אופן זה נאמרה קללתו של יהושע.

הגמרא מביאה ברייתא העוסקת בעניינו של חיאל: תָּנְיָא בברייתא, בְּאַבִירָם בְּכוֹרוֹ רָשָׁע – כשמת אבירם בכורו הרשע של חיאל, לֹא הָיָה לוֹ לאביו לְלָמוֹד שלא לבנות את יריחו, לפי שהיה יכול לתלות זאת במקרה, אך בְּשָׁגוּב צְעִירוֹ רשע – כשמת שגוב צעירו הרשע, הָיָה לוֹ לחיאל לְלָמוֹד על מה הוא נענש.

מבררת הגמרא: אֲבִירָם וּשְׁגוּב מַאי עֲבוּד (מַאי קָאָמַר) – מה עשו אבירם ושגוב שנקראו בשם 'רשעים'.

מבארת הגמרא: הָכִי קָאָמַר, בְּאַבִירָם בְּכוֹרוֹ לא הָיָה לוֹ לְלָמוֹד לְאוֹתוֹ רָשָׁע, אך בְּשָׁגוּב צְעִירוֹ היה לו לאותו רשע ללמוד. כלומר, קודם שמת אבירם בכורו עדיין לא היה לחיאל הרשע ללמוד שיענש מחמת קללתו של יהושע, אך לאחר שכבר מת בנו הבכור היה לו ליתן אל ליבו שאף בנו הצעיר עתיד למות, ובכל זאת לא פסק מלבנות עד שמת שגוב צעירו.

מבררת הגמרא: מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר בכתוב שבְּאַבִירָם בְּכוֹרוֹ יִסְדָּהּ, דהיינו שאבירם הוא הבן הבכור, וכי אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁשְּׁגוּב הוא צְעִירוֹ – בנו הצעיר, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר – מדוע הוצרך הכתוב לומר ששְׁגוּב הוא צְעִירוֹ. אלא מְלַמֵּד שֶׁחָיָה חיאל מְקַבֵּר וְהוֹלֵךְ את כל בניו, מֵאַבִירָם בכורו וְעַד שְׁגוּב בנו הצעיר ביותר. וכיון שהיו לו בנים נוספים שמתו, ביאר הכתוב ששגוב היה הצעיר מכולם.

הגמרא מתארת את המעשה שהיה עם אחאב ואליהו בעקבות מות בניו של חיאל: אַחְאָב שׁוֹשְׁבִינֵיהּ הָוָה – אחאב מלך ישראל היה אוהבו של חיאל בית האלי. אָתָא אֵיהוּ – הלך הוא [־אחאב] וְאֵלִיָּהוּ הנביא לְמִשְׁאַל בְּשְׁלָמָא בֵּי מָמֵיָא – לשאול בשלומו של חיאל בבית האבל, כלומר לנחמו על מיתת בניו. יָתִיב וְקָאָמַר – ישב אחאב ואמר, דִּילְמָא כִּי מָיֵיטְ יְהוֹשֻׁעַ הָכִי לָט – שמא כאשר קילל יהושע את הבונה את יריחו כך קילל, שלא לבנות לֹא את העיר יֵרִיחוּ אפילו אם קוראים לה עַל שֵׁם עִיר אַחֶרֶת, וְכן לֹא לבנות אפילו עִיר אַחֶרֶת אם קוראים אותה עַל שֵׁם העיר יֵרִיחוֹ, ומחמת כן נענש חיאל אף שלא בנה את יריחו עצמה, לפי שקרא לעיר אחרת על שמה. אֲמַר לֵיהּ אֵלִיָּהוּ הנביא לאחאב, אִין – אכן כך. אֲמַר לֵיהּ אחאב לאליהו, כיצד יתכן הדבר שמתו בניו של חיאל עקב קללתו של יהושע, הַשְׁתָּא לְוָוטְתָא דְּמשֶׁה לָא קָא מְקַיְּימָא – הרי קללתו של משה רבו של יהושע אינה מתקיימת, דִּכְתִיב בתורה (דברים יא טז) 'הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם וגו' אֱלֹהִים אֲחֵרִים', וּכְתִיב (שם יא יז) 'וְחָרָה אַף ה' בָּכֶם וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וגו' ולא יִהְיֶה מָטָר', דהיינו שמשה קילל את בני ישראל שאם יעבדו עבודה זרה ייעצר המטר, וְהָהוּא נַבְרָא – ואותו אדם [־אחאב] אוֹקִים לֵיהּ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים עַל כָּל תֶּלֶם וְתֶלֶם – העמיד לעצמו עבודה זרה על כל שורה וערוגה, וְאַף על פי כן לָא שְׁבִיק לֵיהּ מִיטְרָא דְּמִיזַּנְּדָ לֵיהּ – המטר מרובה כל כך עד שאין הוא מניח לו לילך להשתחוות לעבודה זרה, מחמת שהדרכים מלוכלכות בטיט, ונמצא שקללתו של משה לא התקיימה, ואם כן, כיצד יתכן הדבר דִּלְוָוטְתָא דְּיהוֹשֻׁעַ תַּלְמִידֵיהּ מְקַיְּימָא – שקללתו של יהושע שהוא תלמידו של משה מתקיימת.

מַיְיתֵי כששמע אליהו הנביא דברי חירוף אלו מפיו של אחאב, 'וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי מִתֹּשְׁבֵי גִלְעָד אֶל אַחְאָב, חַי ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו, אִם יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר וגו' כִּי אִם לְפִי דְּבָרִי' (מלכים א' יז א). דהיינו, שנשבע אליהו בשם ה', שמעתה לא יהיה מטר בארץ, כי אם לפי דברו. בְּעֵי רַחֲמֵי – ביקש אליהו הנביא רחמים משמים, וְהַבוּ לֵיהּ אַקְלִידָא דְּמַטְרָא – ונתנו לו מפתח של גשמים, וְקָם וַאֲזַל – וקם והלך, לאחר שעצר את המטר.

ונאמר לאחר מכן (שם יז ב־ג) 'וַיְהִי דְבַר ה' אֵלָיו לֵאמֹר. לֵךְ מִזֶּה, וּפָנִיתָ לְךָ קֶדְמָה וְנִסְתַּרְתָּ בְּנַחַל כְּרִית אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הַיַּרְדֵּן'. ונאמר עוד לאחר שישב בנחל כרית (שם יז ו), 'וְהָעֹרְבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם וּבָשָׂר בַּבֹּקֶר וגו' וְלֶחֶם וּבָשָׂר בָּעָרֶב'. מבררת הגמרא: מֵהֵיכָא – מהיכן הביאו העורבים לאליהו הנביא לחם ובשר מדי בוקר ומדי ערב. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מִבֵּי מַטְבְּחֵי דְּאַחְאָב – מבית הטבחים של אחאב.

ונאמר לאחר מכן (שם יז ז) 'וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיִּיבַשׁ הַנַּחַל, כִּי לֹא הָיָה גֶּשֶׁם בָּאָרֶץ'. בֵּיוָן דַּחֲזָא דְּאִיכָּא צַעֲרָא בְּעָלְמָא – כיון שראה הקדוש ברוך הוא שיש צער בעולם מחמת הרעב, חִפֵּץ היה להורידמטר על הארץ, ועל כן גלגל הדבר שיוצרך אליהו להשיב את מפתח הגשמים. דִּכְתִיב (שם יז ח־ט) 'וַיְהִי דְבַר ה' אֵלָיו לֵאמֹר, קוּם לֵךְ צָרְפָתָה אֲשֶׁר לְצִידוֹן וְיָשַׁבְתָּ שָׁם, הִנֵּה צִוִּיתִי שָׁם אִשָּׁה אַלְמָנָה לְכַלְכְּלֶךָ', וּכְתִיב (שם יז יז) 'וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, חָלָה בֶּן הָאִשָּׁה בַּעֲלַת הַבַּיִת וַיְהִי חָלְיוֹ חָזָק מְאֹד עַד אֲשֶׁר לא נוֹתְרָה בּוֹ נְשָׁמָה'. בָּעָא רַחֲמֵי – ביקש אליהו הנביא רחמים מן השמים, לְמִיתַּן לֵיהּ אַקְלִידָא דְּתִחִיַּית הַמֵּתִים – שינתן לו מפתח של תחיית המתים, כדי שיוכל להחיות בו את בן האשה האלמנה שנתאכסן בביתה. אָמְרִי לֵיהּ – אמרו לו מן השמים, שָׁלֹשׁ מַפְתְּחוֹת יש בידי שמים, שלֹּא נִמְסְרוּ מתחילה לְיִדֵי שָׁלִיחַ, אלא בידו של הקדוש ברוך הוא הם, ואלו הם, שֶׁל חַיָּה – יולדת, וְשֶׁל גְּשָׁמִים, וְשֶׁל תְּחִיַּת הַמֵּתִים, ומאחר ויש בידך כבר מפתח של גשמים, אם תטול אף את מפתח תחיית המתים יֹאמְרוּ הבריות שֶׁשְּׁתַּיִם מתוך שלושת מפתחות אלו נמצאים בְּיַד הַתַּלְמִיד [־אליהו], וְרק אַחַת בְּיַד הָרַב [־ה'], ואין הדבר ראוי. אלא אם חפץ אתה במפתח של תחית המתים, אֲיתֵי הָא – השב תחילה את מפתח הגשמים, וּשְׁקֵיל הַאי – וטול תחתיו את מפתח תחיית המתים. ואכן נטל אליהו את מפתח תחיית המתים והחיה את בנה של האלמנה, והוצרך להשיב את מפתח הגשמים, דִּכְתִיב שהיה דבר ה' לאליהו (שם יח א) 'לֵךְ הֵרָאֵה אֶל אַחְאָב [וְאֶתְּנָה] מָטָר', ויש לדייק ממה שאמר לו הקדוש ברוך הוא 'ואתנה מטר', כלומר ה' בעצמו יתן מטר, ולא 'ותן מטר' שכבר לא היה הדבר נתון בידיו של אליהו.

דָּרַשׁ הַהוּא גְּלִילָאָה קַמֵּיהּ דְּרַב חִסְדָּא – דרש תלמיד אחד מן הגליל לפני רב חסדא, מָשָׁל דְּאֵלִיָּהוּ שהוצרך להשיב את מפתח הגשמים לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְנַבְּרָא דְּסָרֵיקְיהּ לְגַלֵּיהּ וְאַבְּדֵיהּ לְמַפְתְּחֵיהּ – לאדם שנעל את דלתו ואיבד את המפתח, כך אליהו הנביא נעל את שערי המטר, ולבסוף איבד את מפתח הגשמים, שלא נפתח השער של המטר על ידו.

דָּרַשׁ רַבִּי יוֹסֵי בְּעִיר צִפּוֹרִי, אֲבָא אֵלִיָּהוּ – אליהו הנביא שהוא ידידי ורבי,

1 כַּפְּדָן הוא, שהרי כעס על אחאב ועצר בעבור כן את מטר השמים.
2 **הָוָה רָגִיל לְמֵיתֵי נַבִּיהּ** – היה אליהו רגיל לבוא לבית מדרשו של
3 רבי יוסי בכל יום, ומחמת דבריו אלו **אִיכַּפֵּיהּ מִינֵיהּ תְּלָתָא יוֹמֵי וְלָא**
4 **אֲתָא** – נעלם ממנו שלשה ימים ולא בא. **כִּי אֲתָא** – לאחר ששב
5 ובא אליו, **אָמַר לֵיהּ** רבי יוסי לאליהו, **אַמַּאי לָא אֲתָא מַר** – מדוע
6 לא הגיע אדוני עד עתה. **אָמַר לֵיהּ** אליהו, משום דַּקַּפְדָּן קָרֵית לִי –
7 קראת לי בשם קפדן. **אָמַר לֵיהּ** רבי יוסי, **הָא דְּקָמָן דְּקָא קַפֵּיד מַר** –
8 הרי לפנינו שקפדן אתה, שהרי הקפדת על מה שכיניתי אותך כן,
9 ולא באת אלי שלשה ימים.
10 שנינו במשנה: **'וְלֹא יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֵרֶם', כָּל זְמַן שֶׁרְשָׁעִים**
11 **בָּעוֹלָם חֲרוֹן אַף בָּעוֹלָם וְכוּ'**. מבררת הגמרא: **מַאן רְשָׁעִים** – מי הם
12 הרשעים שכאשר הם בעולם ישנו חרון אף בגללם. **אָמַר רַב יוֹסֵף,**
13 הכוונה בזה ל**גַּנָּבֵי** – גנבים הנוטלים מן ממון שאינו שלהם, וכן
14 הנוטלים מן החרמות, הם המעוררים חרון אף ה' בעולם, שהרי
15 נאמר (דברים יג יח) 'וְלֹא יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה מִן הַחֵרֶם לְמַעַן יָשׁוּב ה'
16 מֵחֲרוֹן אַפּוֹ', שאם אין אתם נוטלים מן החרם אז שב ה' מחרון אפו,
17 אך אם ישנם רשעים הנוטלים מן החרם, הם מעוררים חרון אף.
18 **תָּנוּ רַבָּנָן, כאשר רָשָׁע בָּא לָעוֹלָם** אזי חֲרוֹן אַף **בָּא לָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר**
19 (משלי יח ג) **'כְּבֹא רָשָׁע בָּא גַם בּוּז וְעִם קָלוֹן חֶרְפָּה'**, וכאשר **הָרָשָׁע אָבַד**
20 **מִן הָעוֹלָם** אזי **טוֹבָה בָּאָה לָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר** (שם יא י) **'וּבַאֲבוֹד רְשָׁעִים**
21 **רִנָּה'**. כאשר **צַדִּיק נִפְטָר מִן הָעוֹלָם רָעָה בָּאָה לָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר** (ישעיה
22 נז א) **'הַצַּדִּיק אָבַד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב, וְאַנְשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין**
23 **מֵבִין, כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק'**, דהיינו, שהקדוש ברוך הוא
24 אוסף את הצדיק אליו קודם שתבוא הרעה, ונמצא שלאחר
25 פטירתו באה הרעה לעולם, אבל כאשר **צַדִּיק בָּא לָעוֹלָם** אזי הרעה
26 פוסקת מן העולם **וטוֹבָה בָּאָה לָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר** כשנולד נח, קראו
27 אביו 'נח' לאמר (בראשית ה כט) **'זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ'**.

הדרן עלך כל ישראל יש להם חלק וסליקא לה
מסכת סנהדרין

המשך מהעמוד הקודם

ו) מובן, אשר מתאים למה שכתבתי מכבר שמהנחוץ לסדר הנ"ל באופן כזה שלא לשלול פרסום הידיעות והשיחות גם במכ"ע אחרים כמו שהי' נהוג עד עתה, כיון שהמכ"ע מגיעים לחוגים כאלו שאין החוברת הנ"ל שייכת להם או מגעת אליהם.

ז) מה שכותבים שלא סידרו תכנית לח"י אלול מפני החגיגה שבהכפר, הנה לדעתי אין זה תירוץ כלל וכלל, כי מלבד זה שישנו שני ערבים, אור לי"ח ומוצאי ח"י אלול, והחגיגה היתה באחד מהם, הנה בטח היו כמה מאנ"ש חב"ד שלא היו בהחגיגה בהכפר, ובמילא יוכלו לבקר במקומות אחרים.

ח) אחכה לידיעות מפורטות ע"ד האסיפה **זכר** להקהל, (מדגיש אני את התיבה **זכר** להוציא מלבן וכו' ובטח גם הם נזהרו בזה, כדי שלא ליתן פתחון פה ויד לאלו הרוצים להטעות בזה, וד"ל).

ט) קראתי את הפרטי כל דאסיפתם מיום ז' תשרי, ואין הזמן גרמא עתה להכנס בפרטים, בנוגע לתוכנו, אבל מה שנוגע ביותר וביותר שברשימת המשתתפים מעטים מאד מאד שמות חברים חדשים, ומלבד שהסימן לדבר חי הוא שמתגדל ומתפשט, הנה ידוע פסק רז"ל (וי"א שהוא מדאורייתא) שמעלין בקדש, וידוע ג"כ מ"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר ע"ז, שהוא בדוגמת אדם המטפס על הר גבוה וזקוף, שאז אי אפשר העמידה על אתר ומוכרחת עלי' בלתי פוסקת, כ"א לא עלי' הרי תהי' ירידה ח"ו, וכן הוא גם בנוגע לעבודת כאו"א מאתנו וגם בנוגע למספר חברים של תנועתם שמוכרח הגידול, כי באם לאו ה"ז הוראה על ההיפך ח"ו אף שבהרשימה לא נתמעט מס' החברים.

י)...אף שידוע מרז"ל שלעולם ילמוד אדם תורה שלא לשמה ולקיים מצות שלא לשמה הרי נמוקי מרז"ל אלו בצדם שמתוך שלא לשמה וכו' ובפרט ע"פ מ"ש רבינו הזקן בהלכות ת"ת פרק ד' קונטרס אחרון ס"ק א' הטעם הוא כי המצוה והלימוד נעשים כתקונם, אבל לולי זאת כו' ואף את"ל שנעשים כתקונן הרי עכ"פ אפילו מתנגדים אין כדאי להדר בהענינים שלא לשמה ועאכו"כ לאלו אשר נשיאינו וביחוד כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע האבן אריינגעגאסן אין זיי דורך די עלטערן אלקות די והותר, מובן עד כמה צ"ל מופרך ענין זה לגמרי, וכנ"ל שאיני רוצה להאריך בכ"ז ותקותי אשר השורות אלו המועטות בכמות יספיקו לשרש שיטה זו מעיקרה, והעיקר שתעקר לא רק מעולם שכל העיוני אלא בנוגע למעשה בפועל אשר עשי' לעילא, והעקירה תתבטא לא רק בהענינים דסור מרע אלא ובעיקר בהועשה טוב, ואחכה לבשו"ט מפורטות בזה...

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש.